

BORIS

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

- 1] Verkorting van een Slavische naam die begon met 'Boru-' = 'strijd'; bv. Borislas, Borislav, Boruslav of Borislaw; 'slava' = 'roem'; dus 'roemvol in de strijd'.
- 2] Verkorting van Latijnse naam Liborius = 'vrijmoedig?', of 'offeraar'?

*

Boris (gedoopt **Michaël III van Bulgarije**; eerste christenvorst van Bulgarije; † **907**; **feest 2 & 7 mei**.)

Boris was van heidense afkomst. In 852 of 853 beklom hij de troon van Bulgarije. In 864 of 865 liet hij zich dopen en tooide zich met de nieuwe naam Michaël III. Onmiddellijk nam hij de kerstening van zijn volk ter hand en vroeg in 866 aan paus Nicolaas I († 867) in Rome, of hij in Bulgarije een patriarchaat wilde stichten. De paus weigerde. Nu wendde koning Michaël zich tot de patriarch van Byzantium. Deze zond een aartsbisschop en tien bisschoppen naar Bulgarije. Dit bezorgde hem grote moeilijkheden met de paus.

De missionarissen verspreidden het geloof onder de mensen en bouwden talloze kerken, die alle werden bekroond met een stralend kruis. Natuurlijk ondervonden de priesters ook de nodige tegenstand, maar tenslotte overwon toch het teken van het kruis. Naast de priesters die vanuit Constantinopel werden gestuurd waren het vooral de zogeheten Vijf Volgelingen van Ohrid die een stevige basis legden voor het christengeloof onder de Bulgaren en de Serviërs. Deze laatsten waren leerlingen van de Slavenapostelen Cyrillus en Methodius († resp. 869 en 885; feest 7 juli): van hen hadden zij liturgische boeken en bijbels in de Slavische taal ontvangen, en daarmee hadden zij groot succes.

Ergens tussen 888 en 890 deed koning Michaël afstand van de troon ten gunste van zijn zoon Vladimir. Hij trok zich terug in de eenzaamheid om het laatste gedeelte van zijn leven God als monnik te dienen. Maar toen Vladimir het werk van zijn vader te niet begon te doen en het christendom begon te bestrijden, keerde zijn vader uit de eenzaamheid terug, verzamelde een legertje om zich heen en verdreef zijn zoon van de troon. Nu deed hij hem over aan zijn jongere zoon Simeon. Nadat hij eenmaal had geconstateerd, dat deze het christendom gunstig gezind was, begaf hij zich weer terug in de eenzaamheid. Hij wordt vereerd als patroon van Bulgarije.

*

Boris (ook **Romanus**) **van Kiev**, Oekraïne; prins en martelaar met **Gleb** (ook **David**); † **1015**; **feest 2 mei** (overbrenging relieken) & **24 juli** & 25 september.

Boris en Gleb waren broers. Hun vader was Vladimir († 1015; feest 15 juli), de vorst die rond het jaar 989 het christendom naar Rusland haalde. Voordat hij tot het christendom was overgegaan had hij vele vrouwen gehad. Bij elk van hen had hij weer talrijke kinderen. Bij Vladimir's dood brak er onder zijn vele zoons een machtsstrijd uit om de alleenheerschappij over Rusland. Het meeste recht op de troon kwam toe aan zijn oudste zoon, Jaroslav. Maar deze bevond zich op het moment van zijn vader's dood juist ver weg in Novgorod. Daarvan maakte een andere zoon, Swiatopolk (ook Svjatopolk of Swjatopolk), gebruik om de macht aan zich te trekken.

Op het moment dat Vladimir stierf, was hij de enige zoon die thuis was en greep de macht. Maar om die te kunnen behouden diende hij alle broers die een gevaar voor hem betekenden, uit te schakelen.

Een van zijn jongere broers, Boris, bevond zich op dat moment in het zuiden van Rusland om de Turken en nomadenvolken te bestrijden, die daar de grenzen onveilig maakten. Boris stond dus aan het hoofd van een flink leger en vormde daarmee een geducht gevaar voor Swiatopolk. Deze wist echter zijn broer te pakken te krijgen en liet hem onmiddellijk uit de weg ruimen. Hetzelfde deed hij met diens broer, Gleb, waarschijnlijk uit vrees, dat deze anders zou omgebrachte broer zou willen wreken.

Het einde van het liedje was, dat Jaroslav, de oudste, in 1019 Swiatopolk een beslissende nederlaag toebreacht. Daarmee keerde de rust weer.

Waarom Boris en Gleb precies zijn heilig verklaard, is niet duidelijk. Waarschijnlijk kwamen zij de Russische kerk goed van pas als nationale heiligen van eigen bodem. Zo gaven zij het jonge Russische christendom een eigen gezicht en identiteit. Dat was met name van belang, toen de Russische kerk zich definitief afscheidde van de westerse kerk (1054). Rond het leven van Boris en Gleb werden vervolgens een aantal vrome legenden geweven, waardoor hun leven toch een glans van heiligheid ontving. Zij worden vereerd als patroons van Moskou.

In het westen staan zij ook bekend onder de namen Romanus en David.

*

Boris kreeg in de zestiger jaren van de 20e eeuw bekendheid door de de schrijver Boris Pasternak, die in 1958 de Nobelprijs ontving voor zijn boek Dokter Zjivago. In de jaren '90 van diezelfde 20e eeuw was Boris Jeltsin president van Rusland.